

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Заступник директора з навчальної роботи
ВСП «Фаховий коледж МНУ
імені В.О. Сухомлинського»**

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ У КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ»

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
спеціальність	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>

Розробник: Подгорна Алла Олександрівна, викладач першої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського»

 Алла ПОДГОРНА

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:
		3 –й
		Семестр
		6 –й
		Лекції
		16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр»	Семінарські
		24 год.
		Самостійна робота
		50 год.
		Індивідуальні завдання
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська.

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі Human -

1. Вступ

Бухгалтерський облік банку як система реєстрування та підбиття підсумків операцій, виконуваних у банківському бізнесі, є важливим джерелом фінансової інформації про господарську діяльність та елементом структури внутрішнього контролю.

Обов'язкова дисципліна «Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках» передбачає опанування здобувачами фахової передвищої освіти методики бухгалтерського обліку банківських операцій і правил відображення їх у фінансовій звітності, а також забезпечує формування вміння поєднувати теоретичні і практичні навички у процесі вивчення основних тем.

Ключові слова: облік, банки, звітність, кредити, депозити, розрахунки, операції, капітал, План рахунків.

Keywords: accounting, banks, reporting, loans, deposits, calculations, operations, capital, chart of accounts.

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікування результату навчання

Основною метою вивчення курсу є формування у здобувачів освіти системи знань із бухгалтерського обліку та звітності у банках, набуття вмінь і навичок з підготовки та використання облікової інформації для аналітичної діяльності й обґрунтування управлінських рішень у банківській діяльності.

Завдання: вивчення методів бухгалтерського обліку у банку; відображення у звітності активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат банку; визначення впливу банківських операцій на зміни у фінансовому стані банку та результатах його фінансової діяльності, складання фінансової звітності банку.

Предмет навчальної дисципліни: банківські операції та їх результати, які визначають форму обліково-операційної роботи банку, взаємозв'язок між бухгалтерським обліком банків і операційною роботою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач освіти оволодіває такими **компетентностями** та набуває таких програмних **результатів навчання**.

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

СК 5. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.

СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування

Програмні результати навчання:

РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 13. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна базується на знаннях з курсів: Бухгалтерський облік, Податкова система, Банківські операції.

4. Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

Банк як суб'єкт підприємницької діяльності. Мета, суть та організація обліку в банках (суть облікової політики). Організація операційної роботи та організаційна структура у банках. Роль Національного банку як органу державного регулювання. Основні принципи бухгалтерського обліку в банках, їх сутність та особливості. Регулювання та функції бухгалтерського обліку в банках. Характеристика міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та їх застосування в банківській системі України. Документування банківських операцій. Предмет та об'єкти банківського обліку (активи, пасиви, та фінансово-господарські процеси кредитної установи). Методологія обліку та її складові (метод, методика, техніка та принципи збирання, агрегування, обробки та збереження інформації). Завдання системи банківського обліку.

Історичні аспекти виникнення та розвитку бухгалтерського обліку в банках України. Види банківського обліку (фінансового, управлінського та податкового обліку) та їх взаємозв'язок. Міжнародні принципи і стандарти бухгалтерського обліку: склад і загальна характеристика. Фінансовий, управлінський та податковий облік: зміст та призначення. Порівняльна характеристика підсистем банківського обліку. Огляд фінансової звітності банків. Форми аналітичного обліку і параметри: обов'язкові, не обов'язкові, спеціальні. Класифікація банківських документів, їх реквізити. Документообіг. Характеристика Плану рахунків комерційних банків України. Порядок формування та характеристика параметрів аналітичного рахунка. Використання рахунків для збору інформації.

Тема 2. Облік капіталу банку

Суть власного капіталу банку. Ресурси комерційного банку: структура, формування, облік. Власні ресурси банку та їх економічна характеристика. Запозичені ресурси. Управління ресурсами комерційного банку. Види балансів, які складаються банками. Облік формування статутного капіталу. Джерела акціонерного капіталу. Система синтетичних рахунків для обліку капіталу банку. Взаємодія рахунків п'ятого класу з рахунками інших класів. Облік операцій з формування статутного капіталу. Облік операцій, пов'язаних зі змінами величини капіталу. Основний та додатковий капітал банку. Шляхи збільшення статутного капіталу.

Тема 3. Облік основних засобів і нематеріальних активів

Класифікація основних засобів і нематеріальних активів. Документальне ведення обліку операцій з основними засобами і нематеріальними активами. Бухгалтерський облік надходження, переоцінки, придбання та ремонту основних засобів і нематеріальних активів. Обмін основних засобів і

нематеріальних активів. Облік зношення основних засобів і нематеріальних активів. Облік вибуття об'єктів основних засобів: ліквідація, реалізація, безоплатне передання. Облік основних засобів, прийнятих банком під заставу наданого кредиту. Зменшення корисності нематеріальних активів та облік їх вибуття. Порядок проведення інвентаризації основних засобів і нематеріальних активів та відображення їх результатів у бухгалтерському обліку. Порядок відображення в обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, придбання, безкоштовне одержання, оприбуткування надлишків господарських матеріалів. Відображення в обліку виявлених інвентаризацією нестач. Методика відображення в бухгалтерському обліку операції з реалізації господарських матеріалів. Економічний зміст основних засобів, нематеріальних активів, малоцінних предметів та господарських матеріалів щодо передачі їх вартості та витрати банків.

Тема 4. Облік грошових коштів банку

Організація роботи касового апарату банку (Інструкція про касові операції в банках України, Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів в установах банків України, Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України). Основні принципи організації касової роботи. Облік і документообіг за операціями кас з приймання готівки. Облік і документообіг за операціями видаткових кас. Особливості обліку касових операцій (обліковий процес відображення касових операцій). Облік і документообіг за операціями кас з приймання готівки (бухгалтерські проведення оприбуткування готівки в касі банку). Облік операцій видаткових кас (видаткові документи, Книга обліку прийнятих та виданих готівкових коштів, акт розбіжностей). Облік касових операцій для задоволення власних потреб банку (бухгалтерські проведення). Синтетичний облік касових операцій. Інкасація грошової виручки. Зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах. Ревізія цінностей (строки здійснення, бухгалтерські проведення). Основи організації, способи і форми грошових розрахунків. Правила документообігу при здійсненні безготівкових розрахунків. Розрахунки через систему електронних платежів. Касове обслуговування установ комерційних банків та облік цих операцій..

Тема 5. Облік операцій з безготівковими розрахунками

Порядок і методика обліку при безготівкових розрахунках. Ознаки платіжних рахунків, їх характеристика. Порядок відкриття і режим функціонування платіжних рахунків. Облік коштів на поточних рахунках та строкових коштів суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб.. Основні правила обліку безготівкових розрахунків між клієнтами в межах одного банку і між банками. Облік розрахунків при використанні різних форм платіжних інструментів: платіжних інструкцій, платіжних вимог-доручень, платіжних вимог, розрахункових чеків, платіжних карток, векселів. Сутність і значення міжбанківських розрахунків та класифікація кореспондентських рахунків. Основні форми розрахунків. Принципи побудови платіжних рахунків у банку. Облік міжбанківських розрахунків, які здійснюються за прямими кореспондентськими угодами.

Тема 6. Облік кредитних операцій

Обліковий процес кредитної діяльності банку (сутність кредитних операцій). Документальне оформлення видачі кредиту. Характеристика балансових рахунків кредитних операцій (рахунки першого класу, другого класу, шостого класу, позабалансові). Відображення в обліку формування спеціальних резервів на покриття можливих втрат за наданими кредитами. Бухгалтерський облік кредитних операцій. Кредитна політика банку. Організація кредитного процесу: техніка та технологія кредитування. Перелік та призначення документів, що надаються позичальником для отримання кредиту. Суть методів кредитування і форми позичкових рахунків. Види кредитних операцій і побудова синтетичних рахунків для їх обліку. Облік позичкових операцій з видачі кредиту, з погашення та їх пролонгування. Облік операцій з формування і використання резерву на покриття можливих витрат за кредитами. Порядок списання безнадійних кредитів. Облік операцій кредитного характеру: факторингових, фінансового лізингу. Облік операцій з нарахування і справляння відсотків за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.

Тема 7. Облік депозитних операцій

Економічний зміст депозитних операцій. Принципи і умови залучення коштів. Класифікація банківських депозитів. Особливості залучення та погашення окремих видів депозитів. Характеристика рахунків для обліку депозитних операцій. Порядок відкриття та режим

функціонування депозитного рахунку. Облікові депозитні операції та методика їх здійснення. Зміст та порядок обліку довірчих операцій. Визнання, оцінка та класифікація зобов'язань банку. Основні принципи відображення в обліку депозитних операцій. Характеристика рахунків для їх обліку. Бухгалтерський облік депозитних операцій. Облік зобов'язань банку перед Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Тема 8. Облік фінансових інвестицій

Поняття фінансових інвестицій та їх класифікація. Методологічні засади бухгалтерського обліку фінансових інвестицій. Облік фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки або збитки. Облік фінансових інвестицій, придбаних у портфель на продаж. Поняття, класифікація цінних паперів і операцій з ними. Організація облікового процесу операцій з цінними паперами (відображення операцій з цінними паперами в плані рахунків комерційного банку; облік вкладень банку в цінні папери; облік цінних паперів, емітованих банком). Облік вкладень у цінні папери з нефіксованим прибутком та довго-строчових вкладень банку. Облік вкладень банку в боргові цінні папери. Облік операцій з цінними паперами за дорученням клієнтів. Облік операцій з цінними паперами власного боргу. Облік операцій банку з цінними паперами, придбаними з метою перепродажу. Облік довгострокових вкладень банку в цінні папери: на інвестиції, в асоційовані компанії, у дочірні компанії. Облік пасивних операцій банку з цінними паперами за власними борговими зобов'язаннями. Нарахування та облік розрахунків за дивідендами.

Тема 9. Облік валютних операцій

Організація обліку валютних операцій. Рахунки бухгалтерського обліку для відображення валютних операцій. Облік обмінних операцій банку з іноземною валютою (валюто-обмінні операції з іноземною валютою; безготівкові обмінні операції з іноземною валютою). Бухгалтерські проведення операцій з конвертування готівкової іноземної валюти (придбання валюти, продаж валюти).

Тема 10. Облік лізингових операцій

Економічна сутність лізингу. Відмінності між орендою та лізингом. Фінансовий і оперативний лізинг. Характеристика лізингових операцій. Облік операцій з фінансового лізингу на балансі лізингодавця та лізингоодержувача (бухгалтерські записи з фінансового лізингу). Облік операцій з оперативного лізингу (відображення операцій лізингодавцем та відображення операцій лізингоотримувачем). Продаж необоротного активу з укладенням угоди про його одержання продавцем у лізинг (оренду). Якісна характеристика звітності. Основні користувачі звітності та їх вимоги.

Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку

Принципи відображення в бухгалтерському обліку доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку. Особливості визнання банками доходів (витрат) за послугами. Класифікація доходів і витрат банку. Облік доходів банку. Принципи класифікації рахунків для обліку доходів і витрат банків. Правила обліку доходів, витрат і фінансового результату. Облік доходів і витрат банку: облік відсоткових доходів, від торгових операцій, облік комісії за послуги постійного характеру, дивідендного доходу, відсоткових витрат, комісійних витрат, не грошових витрат. Структура доходів. Особливості використання в бухгалтерському обліку балансових рахунків доходів. Облік витрат банку. Балансові рахунки для відображення витрат банку. Бухгалтерський облік нарахування та сплати витрат банку

Тема 12. Фінансова звітність банку

Мета фінансової звітності банку та якісні характеристики корисної фінансової інформації. Загальні вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) щодо фінансової звітності. Види фінансової звітності банків України, вимоги щодо її подання та оприлюднення. Характеристика звітності комерційних банків: основна та допоміжна. Основна фінансова звітність: баланс, про прибутки та збитки, примітки та інші звіти, що розшифровують окремі статті основних форм. Допоміжна звітність: про кредитну, депозитну діяльність, формування резервів під активні операції та дотримання економічних нормативів, а також звіт про діяльність банку з цінними паперами. Характеристика фінансових звітів банку. Звіт про фінансовий стан. Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід. Звіт про зміни у власному капіталі. Звіт про рух грошових коштів. Особливості складання консолідованої фінансової звітності. Примітки до фінансових звітів Аудиторський звіт, що складається за результатами щорічної аудиторської перевірки фінансової звітності банку

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з.п.	Назви тем, теми заняття	Кількість годин					Навчально метод. література	Форми та засоби контролю
		денна форма						
		усь	у тому числі					
л	пр		лаб	срс				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кредит 1. Система бухгалтерського обліку комерційних банків, облік капіталу та необоротних активів								
1	Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	8	2	2		4	1-10	Усний, письмовий, тестовий
2	Тема 2. Облік капіталу банку	8	2	2		4	14-22	
3	Тема 3. Облік основних засобів і нематеріальних активів	6		2		4	26-41	
4	Тема 4. Облік грошових коштів банку	8	2	2		4	16-23	
	Усього за кредитом 1:	30	6	8		16		
Кредит 2. Облік безготівкових, кредитних, депозитних операцій та фінансових інвестицій								
5	Тема 5. Облік операцій з безготівковими розрахунками	6	2	2		2	5-36	Усний, письмовий, тестовий
6	Тема 6. Облік кредитних операцій	8	2	2		4	27-38	
7	Тема 7. Облік депозитних операцій	8	2	2		4	36-49	
8	Тема 8. Облік фінансових інвестицій	8		2		6	12-24	
	Усього за кредитом 2:	30	6	8		16		
Кредит 3. Облік валютних, лізингових операцій, результатів діяльності та фінансова звітність								
9	Тема 9. Облік валютних операцій	6		2		4	8-19	Усний, письмовий, тестовий
10	Тема 10. Облік лізингових операцій	8		2		6	20-31	
11	Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку	8	2	2		4	22-37	
12	Тема 12. Фінансова звітність банку	8	2	2		4	9-17	
	Усього за кредитом 3:	30	4	8		18		
	Усього	90	16	24		50		

7. Теми лекційних занять Денна форма навчання

Тема	Кількість годин
Кредит 1	
Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	2
Тема 2. Облік капіталу банку	2
Тема 4. Облік грошових коштів банку	2
Кредит 2	
Тема 5. Облік операцій з безготівковими розрахунками	2
Тема 6. Облік кредитних операцій	2
Тема 7. Облік депозитних операцій	2
Кредит 3	
Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку	2
Тема 12. Фінансова звітність банку	2
Всього	16

8. Теми семінарських занять

Тема	Кількість годин
Кредит 1	
Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	2
Тема 2. Облік капіталу банку	2
Тема 3. Облік основних засобів і нематеріальних активів	2
Тема 4. Облік грошових коштів банку	2
Кредит 2	
Тема 5. Облік операцій з безготівковими розрахунками	2
Тема 6. Облік кредитних операцій	2
Тема 7. Облік депозитних операцій	2
Тема 8. Облік фінансових інвестицій	2
Кредит 3	
Тема 9. Облік валютних операцій	2
Тема 10. Облік лізингових операцій	2
Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку	2
Тема 12. Фінансова звітність банку	2
Всього	24

9. Самостійна робота

Тема	Кількість годин
Кредит 1	
Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	4
Тема 2. Облік капіталу банку	4
Тема 3. Облік основних засобів і нематеріальних активів	4
Тема 4. Облік грошових коштів банку	4
Кредит 2	
Тема 5. Облік операцій з безготівковими розрахунками	2
Тема 6. Облік кредитних операцій	4
Тема 7. Облік депозитних операцій	4
Тема 8. Облік фінансових інвестицій	6
Кредит 3	
Тема 9. Облік валютних операцій	4
Тема 10. Облік лізингових операцій	6
Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку	4
Тема 12. Фінансова звітність банку	4
Всього	50

10. Форми поточного та підсумкового контролю

1. Метод усного контролю: індивідуальне або фронтальне опитування.
2. Метод письмового контролю: контрольна робота
3. Метод тестового контролю (письмового).
4. Метод самоконтролю
5. Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання

Поточний контроль знань – вид контролю якості знань та вмінь здобувачів освіти, який проводиться протягом навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять у формах усного та письмового опитування, поточного тестування, оцінювання рефератів, доповідей, домашніх завдань та ін. Поточний контроль якості знань студентів здійснюється викладачем, який проводить семінарські і практичні роботи.

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;

При контролі систематичності і активності роботи студента на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття; результати контрольних робіт. Поточний контроль знань студентів з дисципліни «Банківські операції» проводиться за такими формами:

а) *під час практичних занять:*

- опитування або тестування знань студентів з теоретичного матеріалу;
- оцінка виконання ситуаційних вправ та практичних завдань під час заняття;

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):*

- оцінка виконання домашніх завдань під час заняття;
- оцінка підготовки глосарію, презентацій;
- обговорення матеріалів рефератів під час практичних занять;
- обговорення матеріалів доповідей з поставленого проблемного питання, проведення дискусій, підведення резюме з даного питання під час практичного заняття.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів під час практичного заняття виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- при тестуванні – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;
- при виконанні практичних завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) вирішення завдання; за знання теоретичних основ проблеми, поставленої в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для вирішення завдання; за отриманий правильний результат.

Підсумковий контроль знань – вид контролю якості знань студентів, який проводиться по закінченню навчального семестру у формах семестрового екзамену, семестрового заліку.

З метою підвищення мотивації студентів до систематичної активної роботи впродовж всього навчального семестру, зниження впливу випадкових факторів на підсумкову оцінку під час проведення контрольних заходів, застосовується накопичувальна (акумулююча) система оцінки знань студентів під час поточного контролю.

Робота студентів на практичних та семінарських заняттях оцінюється викладачем, а оцінка заноситься у відповідний журнал. Аналогічно оцінюються усі інші складові (індивідуальна, самостійна робота) поточного контролю з дисципліни. Таким чином здійснюється постійне накопичення студентом сумарної оцінки протягом відповідного кредиту. Сформована таким чином сумарна оцінка є основою для оцінювання з відповідної дисципліни.

Наприкінці чергового навчального семестру викладач знайомить студентів з досягнутими результатами поточного контролю (атестації змістовних кредитів, аудиторної, самостійної роботи). Якщо результат відповідає позитивній оцінці (від 50 до 100 балів), студент бере участь у виведенні підсумкової оцінки, яка заноситься у заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, “зараховано”, “не зараховано”), шкалою ECTS та 100-бальною шкалою. Для розрахунку оцінки за накопичувальною системою використовується 100-бальна шкала. Кожна оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, переводиться до державної шкали (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та шкали ECTS (A,B,C,D,E,FX,F) згідно з таблицею. У випадку, коли семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку, оцінці за 100-бальною шкалою від 50 до 100 балів відповідає оцінка “зараховано” за державною шкалою, а оцінці від 0 до 49 балів – “не зараховано”.

Критерії оцінювання знань та вмінь студента за результатами вивчення навчальної дисципліни:

«Відмінно» (А) – 90-100 балів. Студент має глибокі знання з тем практичних занять. Доповідь змістовна, ґрунтовна та відповідає вимогам. При підготовці до заняття студент використовував творчий підхід, не обмежуючись тільки матеріалами підручника або лекції. Під час практичного заняття студент активно приймає участь в дискусіях та доповнює відповіді інших. Протягом відповіді активно використовує приклади для кращого розуміння матеріалу. Під час заняття вдало

поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. Приймає активну участь у розв'язанні практичних завдань.

«Добре» (В) – 80-89 балів. Студент має міцні ґрунтовні знання. Доповідь змістовна та відповідає вимогам. При підготовці до заняття студент не обмежується тільки матеріалами лекції. Під час практичного заняття студент приймає участь при обговоренні поставленого питання. Протягом відповіді може використати приклади для кращого розуміння матеріалу. Проте існують незначні помилки при змогах застосувати отримані знання в практичній діяльності.

«Добре» (С) – 65-79 балів. Студент знає програмний матеріал повністю. Доповідь відповідає вимогам. Студент своєчасно готується до заняття. Під час заняття студент відповідає на поставлені запитання. Проте існують проблеми з застосуванням прикладів з практичної діяльності. Існують певні помилки в трактуванні поставленого питання, не вміє самостійно та творчо мислити, не може вийти за межі теми.

«Задовільно» (D) – 55-64 балів. Студент знає тему заняття, має уявлення про навчальний матеріал, але його знання мають загальний характер. Вміє відповідати на окремі поставлені запитання. При обговоренні інших питань практичного заняття не приймає активної участі і не може привести приклади застосування матеріалу на практиці.

«Задовільно» (E) – 50-54 балів. Студент знає основну тему заняття, має уявлення про поставлене питання, але його знання мають загальний характер. Відповіді базуються лише тільки на лекційному курсі і практично не підкріплені прикладами. Має певні прогалини в інших темах, на яких базується матеріал практичного заняття.

«Незадовільно» (FX) – 35-49 балів. Студент має фрагментарні знання, не володіє програмним матеріалом. Відповіді на всі поставлені запитання не повні або взагалі відсутні. При відповіді часто зупиняється і не може додатково відповідати на запитання.

«Незадовільно» (F) – 1-34 бали. Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працює в аудиторії, не готовий відповідати на будь-яке запитання з теми практичного заняття.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

Розподіл балів, які отримують студенти дисципліна «Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках»

Поточне оцінювання та самостійна робота																				Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	CP	K1	T5	T6	T7	T8	CP	K2	T9	T10	T11	T12	CP	KP	K3	іспит	300
10	10	20	20	40	100	10	10	20	20	40	100	10	10	10	10	40	20	100	40	

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

T1, T2... – теми занять

CP – самостійна робота

K1, K2, K3 – кредити

KP – контрольна робота

11. Методи навчання

В сучасних умовах економічного розвитку України перед закладами освіти стоїть завдання підвищення якості підготовки фахівців економічного профілю. Одним із шляхів вирішення даного завдання є удосконалення форм та методів навчання, упровадження в навчальний процес новітніх освітніх технологій.

- Словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- Наочні (ілюстрація, плакат, схема, мультимедійні файли).
- Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).

У навчальному процесі використовується теоретичний матеріал, в тому числі із використанням мультимедійних та комп'ютерних засобів, практичні, та індивідуальні заняття, групова робота, написання рефератів як підсумку самостійної роботи студента, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо

12. Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV // [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011р. № 3332-VI <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
3. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. №679-XIV // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III // www.rada.gov.ua
5. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001 р. №2346-III // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. №2664-III // www.rada.gov.ua

7. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 р.// www.rada.gov.ua
8. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012р. №4452-VI (зі змінами і доповненнями) // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
10. Господарський кодекс України від 16.10.2003р. № 436-IV. // <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Затверджена постановою Правління Національного банку України №373 від 24.10.2011р. // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
12. Правила бухгалтерського обліку процентних та комісійних доходів і витрат банків, затверджені постановою Правління НБУ від 18.06.03р. № 255 (зі змінами і доповненнями). // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджені постановою Правління НБУ №280 від 17.06.2004р. (Редакція станом на 08.02.2013року)// <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
14. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений постановою Правління НБУ №280 від 17.06.2004р.(зі змінами і доповненнями) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
15. Постанова Правління НБУ від 20.08.2020 № 123 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку» (далі – Постанова НБУ № 123) // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
16. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ №174 від 01.06.2011р. // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
17. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 22.06.2015р. № 400 // <https://zakon.rada.gov.ua/v0400500-15>
18. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Затверджено постановою Правління НБУ від 17.03.2009 р. № 140 <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD> // <https://zakon.rada.gov.ua>
19. Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів у банківських установах в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 // <http://www.bank.gov.ua> // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
20. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена постановою Правління НБУ від 12.12.2002 № 502 (зміни і доповнення) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
21. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затв. Постановою Правління НБУ № 358 від 03.10.2005 р.// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0400500-15>
22. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, затв. Постановою Правління НБУ №480 від 20.12.2005 // <http://www.bank.gov.ua>
23. Про затвердження Змін до Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України. Лист НБУ від 07.03.2019 р. № 60-0007/13263 // <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-zmin-do-instrukciyi-z-buhgalterskogo-obli-doc375726.html>
24. Методичні рекомендації щодо порядку складання приміток до фінансової звітності банків України. Схвалено постановою Правління НБУ від 29.12.2015 р. № 965 // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
25. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики, прийняті в якості Національних стандартів аудиту згідно з рішенням АПУ від 18.04.2003 р. № 122 // <http://www.sau-apu.org.ua>
26. Правила бухгалтерського обліку запасів у частині обліку операцій з придбання заготовок платіжних карток // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
27. Оцінка служби внутрішнього аудиту незалежним експертом // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
28. Фінансова звітність за стандартом FINTEP // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>

29. Зміни до Методичних рекомендацій щодо розрахунку ефективної ставки відсотка за фінансовими інструментами в банках України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
30. Зміни до Інструкції з бухгалтерського обліку запасів матеріальних цінностей банків України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
31. Подання фінансової звітності на основі таксономії в форматі XBRL // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
32. Запровадження Системи фінансової звітності, яка передбачає складання фінансової звітності у єдиному електронному форматі XBRL // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
33. Подання квартальної звітності емітента до НКЦПФР // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
34. Зміни до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
35. Правила бух обліку операцій довірчого управління // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
36. Практичні питання з фінансового обліку в 2024 році // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
37. Проект змін до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
38. Проект Концепції поетапного переходу банківської системи на застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності як норм прямої дії // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
39. Проект Постанови Правління Національного банку України “Про деякі питання застосування нормативно-правових актів Національного банку України” // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
40. Порядок обліку активів, переданих банками у фінансовий лізинг (оренду), за позабалансовими рахунками // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
41. Методика розрахунку лімітів відкритої валютної позиції // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
42. Проект рішення Правління НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо відображення в бухгалтерському обліку операцій репо в банках України» // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
43. Проекти змін до Інструкції № 368 та Рішення № 803-рш // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
44. Проект змін до переліку операцій з розрахунково-касового обслуговування, які відповідно до пп.196.1.5 ПКУ не є об'єктом оподаткування // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
45. Проект Змін до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
46. Проект змін до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21.02.2018 №14 // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
47. Впровадження МСФЗ 16 «Оренда» // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
48. Правила бухгалтерського обліку операцій з акредитивами в банках України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
49. Алексєєнко С.А. Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках: навчальний посібник / Алексєєнко С.А. – К.: Аграрна освіта, 2014. – 418с.
50. Бобиль В. В. Облік у банках [Текст]: навчальний посібник / В. В. Бобиль. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2011. – 262 с.
51. Варцаба В.І. Облік у банках (у таблицях і схемах): Навч. посіб. / Варцаба В.І., Машіко К.С. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 184с.
52. Смерічевський С. Ф. Фінансовий облік у банках: підручник / С. Ф. Смерічевський, А. С. Кірізлеєва. – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 408 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Правовий портал України «Ліга-закон». URL: <http://www.ligazakon.ua>
4. Сайт Національного банку України www.bank.gov.ua

Підсумкові запитання для підготовки до іспиту:

- Організація операційної роботи та організаційна структура банків України. Завдання системи банківського обліку.
- Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України.
- Основні принципи бухгалтерського обліку в банках, їх сутність та особливості.
- Предмет та об'єкти банківського обліку,
- Облікова політика банку, характеристика та вимоги до обліково-операційної роботи в банках.
- Функції бухгалтерського обліку в банках. Документування банківських операцій.
- Принципи побудови та структура Плану рахунків комерційних банків України. Організація аналітичного та синтетичного обліку у комерційних банках.
- Види банківського обліку (фінансового, управлінського та податкового обліку) та їх порівняльна характеристика.
- Поняття, структура та нормативно-правове регулювання обліку власного капіталу.
- Облік операцій з формування статутного капіталу.
- Облік операцій із збільшення статутного капіталу.
- Облік викуплених власних акцій.
- Облік розрахунків за дивідендами.
- Економічний зміст, класифікація та методологічні засади бухгалтерського обліку доходів і витрат банку.
- Облік процентних доходів та витрат банку.
- Облік комісійних доходів і витрат банку.
- Облік загальних адміністративних витрат.
- Облік фінансового результату банку.
- Порядок організації касової роботи комерційного банку.
- Порядок документального оформлення прибуткових та видаткових касових операцій.
- Облік операцій з інкасування грошової готівки.
- Зберігання та облік цінностей і документів у грошових сховищах.
- Організація та облік кореспондентських відносин між банківськими установами.
- Облік коштів на поточних рахунках та строкових коштів суб'єктів господарської діяльності.
- Основні правила обліку безготівкових розрахунків між клієнтами в межах одного банку і між банками.
- Обліковий процес кредитної діяльності банку.
- Бухгалтерський облік кредитних операцій.
- Бухгалтерський облік кредитних операцій в міжбанківській сфері.
- Економічний зміст та класифікація депозитів.
- Порядок відкриття депозитних рахунків та укладання депозитних угод. Облікові процедури при зарахуванні коштів на депозитні рахунки.
- Облік нарахування та сплати процентів за депозитами юридичних і фізичних осіб. Облік операцій під час виплати коштів із депозитних рахунків.
- Визнання, оцінка й класифікація зобов'язань банку. Характеристика рахунків для їх обліку.
- Поняття фінансових інвестицій і операцій з ними.
- Характеристика операцій з цінними паперами.
- Структура відображення цінних паперів у Плані рахунків бухгалтерського обліку.
- Облік вкладень у цінні папери з нефіксованим прибутком та довгострокових вкладень банку.
- Облік вкладень банку в боргові цінні папери.
- Облік операцій з цінними паперами за дорученням клієнтів та власного боргу.
- Сутність валютних операцій.
- Методи обліку операцій в іноземній валюті.
- Облік обмінних операцій з іноземною валютою.
- Безготівкові та готівкові операції купівлі-продажу іноземної валюти.

- Особливості роботи з готівковою іноземною валютою та платіжними документами в іноземній валюті.
- Операції з іменними та дорожніми чеками в іноземній валюті, що емітовані нерезидентами.
- Поняття, класифікація та регламентація обліку основних засобів. Придбання та створення основних засобів.
- Облік переоцінки та ремонту основних засобів. Поліпшення стану основних засобів та підтримання об'єктів основних засобів у робочому стані.
- Облік зношення основних засобів. Облік вибуття об'єктів основних засобів: ліквідація, реалізація, безоплатне передання.
- Облік основних засобів, прийнятих банком під заставу наданого кредиту. Нарахування амортизації основних засобів.
- Економічна сутність лізингу. Відмінності між оперативним та фінансовим лізингом.
- Бухгалтерський облік операцій за основними засобами, переданими чи отриманими в лізинг. Облік операцій з фінансового лізингу. Відображення операцій лізингодавцем.
- Облік фінансового лізингу на балансі лізингоодержувача.
- Облік операцій з оперативного лізингу. Відображення операцій лізингодавцем та лізингоодержувачем.
- Продаж необоротного активу з укладенням угоди про його одержання продавцем у лізинг (оренду).
- Мета фінансової звітності банку та якісні характеристики корисної фінансової інформації.
- Загальні вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) щодо фінансової звітності банку.
- Види фінансової звітності банків України, вимоги щодо її подання та оприлюднення.
- Характеристика фінансових звітів банку
- Особливості складання консолідованої фінансової звітності.
- Аудиторський звіт, що складається за результатами щорічної аудиторської перевірки фінансової звітності банку.